

GATEGUTTENS JUL

Av
Sverre Aasen

1. scene

En engel viser seg for Maria.

(En kvinne går rundt i gatene og roper og spør etter sønnen sin.)

Maria : Tommy ! Tommy !
(Hun kikker rundt seg, men det er blitt seint på kvelden og i mørket er det ikke noen som svarer henne. Hun er svært trett, sukker og ser etter et sted hvor hun kan hvile.)
Nei, dette nytter visst ikke. Jeg finner ikke gutten i dag heller, og nå er gatene helt tomme. Det er snart natt.
(Hun setter seg ned og masserer føttene.)
Beina mine verker.

(En hvitkledd skikkelse står plutselig foran henne. Maria kvepper til og blir redd.)

Engelen: Vær ikke redd, Maria. - Jeg er engelen Gabriel.
Gud har sendt meg for han ser at du har det vondt.

Maria : Det er sant. Jeg leter og leter etter barnet mitt som ble borte for to år siden og jeg får ikke fred før jeg finner ham.

Engelen : Gud vet det, og du er en god mor, Maria. - Men, du er ikke den eneste som leter.
Din sønn er bare en av mange millioner barn som bor ute på gatene.

Maria : Mange millioner ? - Så forferdelig ! Hvorfor er det slik ?
Og hvordan kan jeg finne gutten min blandt så mange ?

Engelen: Det vil Gud hjelpe deg med, men _ _ _
(Engelen nøler litt.)

Maria : (Kaster seg på kne foran engelen.)
- men hva ?

Engelen: Gud vil at du ikke lenger bare skal rope på dittbarn, men på alle barn som lider.
Og når noen spør deg hvorfor, skal du be dem gjøre likeså og minne

dem på Herrens ord : La alle barn komme til meg.

Maria : Men vil jeg da finne barnet mitt ?

Engelen: Ja, det vil du, men kanskje ikke slik som du nå håper og tror. Med dine trette føtter rekker du ikke langt nok, i alle fall ikke så langt som din kjærlighet.

Maria : Hva mener du ?

Engelen: Gud vil sende din kjærlighet ut til alle verdens hjørner, og dersom du ikke finner Tommy selv, vil kjærligheten gi ham en mor og far i et barnehjem.

Maria : Åh, det var godt å høre. Nå kan jeg hvile meg, men som jeg gleder meg til i morgen !
Da skal jeg rope ut det Jesus sa for snart 2000 tusen år siden :
La alle barn komme til meg.

Scene 2: De fargerike smånissene

(På låven bor åtte nisser med vester i alle regnbuens farger : Rød, Oransje, Gul, Grønn, Blå, Brun, Indigo og Fiolett.)

Alle : (Nynner: Hei tomtegubber)

Rød : (Har en knute på fingeren. Lurer på hva den skal minne henne på. Plutselig husker hun det.)
Du Oransje ! Det er jo julaften i morgen.
(Rød hopper ned fra høystakken hun sitter på og drar Oransje opp fra golvet.)
Åh, men jeg gleder meg ! Kan vi ikke finne på noe helt nytt denne julen?

- Oransje: Noe helt nytt ?
- Rød : Ja, noe nytt og spennende noe. Noe som kan overraske alle på gården.
- Oransje: Åh, ja ! Jippi ! (Danser rundt med Rød.)
- Gul : Hva da for eksempel ?
- Rød : Jeg har hørt om et land langt over havet, "Junaiten" heter det visst.
Nissen der kalles Santa Klaus.
- Oransje: Det er han som går rundt i rød kappe og flyr gjennom luften i en slede som blir trukket av en flokk med reinsdyr.
- Gul : Ja, og så lander han på hustakene og firer seg ned gjennom skorsteinen.
- Rød : Nettopp, og så legger han presanger oppi strømpene som barna har hengt på peisen.
(Kommer på noe.)
Strømper ! Vi må henge opp strømper !
- Grønn : Tenk om han Sankta Klausen er penere enn gårdsgutten Sigve !
(Sukker forelsket.)
- Oransje: Ja, det er vel det eneste du tenker på midt i julestria.
(Alle ler og fniser av Grønn.)
- Grønn: Jaa-a, (Sukker enda dypere.)
- Gul : Men hva skal vi gjøre da ?
(Klør seg i hodet. De andre av seg luene en etter en og klør seg i hodet de og.)
- Rød : Jeg vet det ! Vi maler hele gården rød som ei nisselue.
- Oransje: (Løfter luen opp foran øynene.) Så rød ?
- Gul : Uff, så kjedelig du er! Vi gjorde jo det i fjor.

Nei, vi lager en diger julekake så gårdsfolket kan feire jul helt fram til påske.

Rød : Fysjom! du er jo like kjedelig ! Den kaken vi bakte i fjor var så hard at til og med rottene knakk tenna på den.
Fjompenisser ! Skjerp dere nå ! Bruk hjernen, tenk på nissevis. Finn på noe fornuftig.

(Rød dunker seg i hodet med en kølle. Oransje svinger og svinger på hodet. Gul klemmer på hodet fra begge sider så tungen kommer ut. Grønn prøver å løfte seg etter håret.)

Blå : Ta - taaaa ! Jeg vet hva vi gjør ! Vi lager musikkorps.

Brun : Musikkorps ?

Indigo: Ja, vi spiller julemusikk for gårdsgutten.
(Alle går rundt i ring og leker at de har instrumenter.)

Fiolet: Men hvor skal vi få instrumentene fra ?

Rød : (Klør seg pånytt i hodet.)
Spurte ikke du om det samme i fjor ?

Blå : Jo, det gjorde du Fiolet, og forresten, vi kan jo ikke spille på instrumenter likevel.

Rød : (Hopper og tramper sint.)
Og det samme sa du i fjor, din nisse !

Brun : Nå har jeg det ! Vi går Lucia. For første gang i nissehistorien. Og så baker Grønn lussikatter, og alle går rundt med levende lys på hodet.

Blå : Neeei, for det sa du i fjor også, din fjøsnisse.

Brun : Det vet jeg vel, bare at det gjør ikke noe, for Lucia kan vi gå hver jul, æda - bæda !
(Alle går så på en rekke og synger Lucia-sangen.)

Indigo: Ha, ha, ha ! Vi er visst litt gale. Jeg synes jeg ser oss gamlinger gå rundt i hvite klær og med levende lys i

håret, nei, det kan vi droppe.
(Alle ler og kniser.)

Fiolettt: Vi strikker noe heller, vanter for eksempel, så kan alle ungene holde seg varme på hendene selv om de kaster snøball på lærerne sine.

Grønn : Og det var det ingen som gjorde i fjor.

Blå : Nei, i fjor kastet de bare på rektor !
(Alle ler godt før de begynner å synge ivrig på:
Strikke, strikke, strikke _ _ _ osv., - vi hakke tid
for vi må strikke vanter. (Fra Putti, Pluttipott)

(Men brått stopper alle både strikkingen og sangen.)

Blå : Hysj ! Det kommer noen.
(Det er gårdsgutten Sigve. Alle springer og gjemmer seg.)

3.scene: Gategutten

(Garsgutten Sigve kommer syngende inn på låven.)
På låven sitter nissen med sin julegrøt _ _ _ ?
(Stopper og ser seg rundt.)
Jeg syntes så tydelig at jeg hørte noe _ _ _
(Bråstanser foran en gammel pappeske.)
Hvor i all verden kommer den fra ?
(Klør seg i hodet.)
Stygg er den også. Jeg tar den inn og brenner den i peisen.
(Prøver å løfte den.)
Oisann ! Jammen var den tung ! Lurer på hva den inneholder ?
Jeg får gå inn og spørre bonden på gården.
(Labber ut mens han fortsetter å synge "På låven sitter nissen")

Brun : (Hopper fram.)

Dere ! Kan ikke vi bære den stygge esken ut ? Vi er jo så mange.

Indigo: Og så sterke! (Viser musklene til de andre.)

Blå : Men da må vi forte oss. Han kommer snart tilbake.

Brun : Ja, kom igjen ! Ta i alle sammen ! Jeg teller til tre.
(Plutselig hører de en stemme.)

Tommy: Hold opp ! Ikke rør esken min !

(Nissene ser forskrekket på hverandre.)

Indigo: Hvem sa : Hold opp?

Fiolett : Og hvem sa : Ikke rør esken min ?

Rød, Oransje, Gul, Grønn, Blå i kor : Ikke vi ?

(Så hører de et kraftig dunk. Det er Sigve som kommer. Nissene skvetter tilbake til gjemmededene sine. Sigve synger.)

Jeg gleder meg til juledans på denne gamle låven. (Mel. Hei tomtegubber.)

(Han stopper brått og ser helt forskrekket ut.)

Nå har jeg aldri sett på maken. Så jeg ikke at den gamle, tunge esken rørte på seg ?

(Klør seg i hodet.)

Nei, jeg må ha sett syner.

(Gnir seg i øynene. Esken beveger seg litt igjen. Sigve sperrer opp øynene og tar et skritt nærmere esken.)

Der så jeg det igjen !

(Så hører han lyden av en som gjesper.)

Var ikke det en som gjespet ?

Rød : (Spretter opp .) Jo, det var det !

Blå : (Drar Rød ned.) Hyyyyssjjj !

Sigve : (Står ennå og klør seg i hodet.)

Nei, dette var mystemastisk merkunderlig. Men nå tar jeg vekk den esken. Jeg har litt av en jobb å gjøre dersom det skal bli reint og fint til låvedansen i jula.(Akkurat da strekker Tommy seg under esken og

begynner å reise seg opp. Sigve hopper bakover, lam slått av skrekk.)

Mamma mia, et spøkelse ! Jeg vil ut, opp i sengen og under dyna ! Hjelp ! (Han styrter ut.)

Scene 4 : Tre vise menn

- Tommy : (Velter bort esken, strekker seg skikkelig og gjesper. Reiser seg og gnir seg på magen, han er sulten.)
Å, så sulten jeg er ! Jeg har ikke spist på flere dager. Ingen har tid til å stoppe og gi en stakkar en krone til en bolle. Alle har det så travelt før jul. - Ikke får jeg sove heller, noen prøver visst å stjele huset mitt.
(Går bort og klapper den gamle esken.)
Enda så slitt og stygt det er.
(Gnir seg på magen igjen.)
Ååå, så sulten jeg er !
(Ser at det kommer en mann.)
Der kommer det visst en. Jeg spør ham. -
Min herre, har De en krone til en sulten gutt ? -
Jeg har ikke spist _ _ _ ?
- Baltazar : (Tar opp en kikkert og studerer himmelen.)
Så mange stjerner !
(Tommy kikker og.)
- Tommy : En krone til en bolle, min herre ?
- Baltazar: Slutt å kalle meg - herre ! Baltazar heter jeg, professor Baltazar, stjernebilder. - Har du forresten sett en ekstra stor stjerne her i nærheten ? - Den skulle stå over en stall, og dette er jo en stall, er det ikke ?
- Tommy : Jo, men jeg er så sulten. Har De en krone til overs?
- Baltazar: For et mas ! Nei, jeg har ikke en krone, men jeg leter etter en konge, og han må vel ha en krone !
(Skynder seg videre.)

- Tommy : (Ser at det kommer enda en forbi.)
Min herre ! Har De en krone til en sulten gutt ?
Jeg har ikke spist på flere dager.
(Tommy krøker seg sammen og gnir seg på magen)
- Melkior : (Blader opp i en stor bok og leser.)
Hm ! Det skulle være her.(Ser seg rundt.)
- Tommy : En krone til en bolle, min herre ?
- Melkior : Min herre ? Nei, nei ! Jeg er professor Melkior,
historieprofessor. - Jeg lurer på om dette kartet
mitt stemmer, det er flere tusen år gammelt, skjønner du.
Heter denne byen - Betlehem ?
- Tommy : Det vet jeg ikke, men jeg er så sulten. - Har De en krone til
overs ?
- Melkior : For et mas ! Nei, jeg har ikke en krone, men jeg leter etter
en konge, og han må vel ha en krone.
(Skynder seg videre.)
- Tommy : (Ser at en tredje person kommer.)
Min herre, har De en krone til en sulten gutt ? Jeg har ikke
spist på flere dager. (Gnir seg igjen over magen.)
- Kaspar: (Skygger for øynene med hånden som om han ser etter
noe eller noen.)
Å, hei, du ! Deg kan jeg spørre. Har du sett mine venner,
professor Baltazar og professor Melkior ?
- Tommy : Ja, det har jeg, men de hadde det så travelt at de bare
hastet videre. - Kan De være så snill å gi en
krone til en sulten gutt ? Jeg skulle så gjerne spist en bolle
_ _ min herre ?
- Kaspar : Min herre ? Nei, nei, jeg er professor Kaspar, på leting etter
en mektig fyrste som sikkert eier 1000
hester til hæren sin. Vet du om det er her i nærheten ?
- Tommy : Det vet jeg dessverre ikke, men jeg er så sulten. Har De en
krone til overs ?

Kaspar : For et mas ! Nei, jeg har ikke en krone, men jeg leter etter en konge, og han har vel en krone.
(Skynder seg videre.)

Tommy : (Sukker oppgitt.)
Det er visst ingen som bryr seg om at jeg er sulten.
Alle tenker bare på seg selv nå i julen.
(Sukker igjen.)
Kaldt er det også, jeg fryser og er både sulten og trett.
(Kryper under esken igjen.)

Scene 4: Fargenissene pynter til jul for gategutten

Rød : Nå klarer i alle fall ikke jeg å sove.

Oransje : Nei, ikke jeg heller. Dessuten snorker Gul så høyt at det er umulig å få sove.
(Gul snorker som en tåkelur.)

Grønn : Tenk at det bor en liten gutt under esken. Og gardsgutten som trodde det spøkte.

Rød : Men dette er ingen spøk, dette er alvorlig !

Alle : Veldig, veldig alvorlig !

Rød : Ååhh ! Kan du holde opp med den snorkingen Gul ?
(Gul snorker videre.)

Oransje : Dere ! Kan ikke vi gjøre noe for gategutten ?

Grønn : Jo, men hva da ?

Rød : Vi pynter til jul for ham.

Oransje : Å, ja ! (Gul snorker høyere og høyere.)

Grønn : Men først må vi vekke det snorkedyret der !
Jeg vet hva vi gjør. Rød, hent en bøtte med vann !

Rød : En bøtte med vann ? Hva skal du med den ?

Grønn : Bare hent den du.
(Rød henter bøtten, og Grønn kaster vannet i ansiktet på Gul som våkner med et skrik til stor begeistring for de andre.)

Oransje : Kom igjen, nå pynter vi låven for gutten under esken.

Rød : Sett i gang allesammen !
(Alle synger : Nå skal det gjøres jule reint på denne gamle låven _ _ _ Mel.: Tomtegubber)

Blå : Bli med meg ut i skogen, Brun, så hogger vi et fint juletre.

Brun : Ja, det gjør vi, og etterpå pynter vi det for gategutten.

Grønn : Imens rydder vi. Jeg skal forresten bake pepperkaker.

Alle : Pepperkaker ! Nam, nam ! -
(Spør den fiolette nissen.) Skal vi leke Sankta Klaus ?

Fiolett : Sankta Klaus ?

Rød : Ja, jeg er nissefar og du er reinsdyr.

Fiolett : Åh, så gøy !

Rød : Hypp, hypp ! Nå må du dra i vei !

Oransje : Hva er det dere gjør for noe ?

Fiolett : Vi leker Sankta Klaus.

Rød : Ja, jeg er nissefar og Fiolett er reinsdyr.

Oransje : Kan jeg også få være med ?

- Fiolet : Da må du være pakke.
- Rød : Ligg fint der du.
(Oransje stiller seg bak Rød.)
- Rød : Nei, du kan ikke stå ! En pakke skal ligge.
(Oransje legger seg ned.)
- Rød : Hypp, hypp, dra i vei, Rudolf !
(Alle synger : Rudolf er rød på nesen.)
- Grønn : Men i alle dager, hva er det dere gjør for noe ?
- Oransje : Vi leker at nissefar og reinsdyret Rudolf kommer med pakke til gategutten.
- Grønn : Det var fint tenkt, men vi har ikke tid til å leke nå. Vi må gjøre reint først, og hvis dere ikke forter dere blir det ingen pepperkaker å få.
- Blå og
Brun : Her kommer vi med juletre.
- Brun : Var det ikke fint vel ?
(Alle nikker, men treet er bare en busk nesten uten barnåler.)
- Blå : Det var det fineste treet i hele skogen.
- Gul : Jeg tviler ikke.(Litt skeptisk)
- Rød : Har dere kjøpt det på Fretex ?
- Oransje : Fy deg, Rød ! Sett treet på denne foten så pynter vi det med det samme.
- Indigo : Se ! Her har vi julepynt.
- Rød : Og glitter. (Rød og Oransje drar fram glitter og danser ballett med det. Mens de pynter synger de "Du grønne, glitrende tre goddag")
- Oransje: Er det flere kuler ?

Gul : Nei, nå er det ikke mer pynt igjen.

Grønn : Men se så fint det ble.

Alle : Veldig, veldig fint !

Blå : Kan vi få smake på pepperkakene nå ?

Brun : Å, jo, Vær så snill ?

Grønn : Javel, da, men bare litt.
(Nissene slår ring rundt Grønn og smaker mens de i kor sier :)
Mmmmmuummm ! De var gode !

Indigo : Verdens beste, synes dere ikke ?

Alle : Verdens beste, basta !
(De tramper taktfast i golvet : da, da, - dadada - da, da)

Indigo : (Gjesper voldsomt)
Kan vi ikke gå og legge oss nå ? Det er jo midt på natten.

Fiolett : Jo, vi går og legger oss.
(Synger en sang om stjerner over Betlehemsmark)

Scene 5 : Noen gjeterere får beskjed

(I nærheten av den gamle låven er to menn ute og gjeter sauene sine. En fremmed kommer mot dem.)

Marko : Det kommer visst noen.

Pedro : Ja, en fremmed. Hva tror du han vil ?

Marko : Kanskje skal han bare spørre om veien, vi får se.

Den fremmede : God kveld, gjeterne.

Gjeterne : God kveld.

Den frem.: Har dere hørt siste nytt ?

Pedro : Nei, det har vi nok ikke. Det er lenge siden vi sist så folk.

Den frem.: Ja, det er vel det. Men jeg kan fortelle dere at sønnen til Maria bor i en stall like i nærheten.

Marko : Sønnen til Maria ?

Pedro : Hvilken Maria ?

Den frem.: Maria til Josef i landsbyen deres.

Pedro : Å, hu Maria ? - Men har ikke sønnen vært borte i flere år ?

Den frem.: Jo, men nå er han funnet under en gammel eske i en gammel stall under en stor stjerne.

Marko : Så flott ! Nå blir sikkert Maria glad.

Pedro : Men hvem er egentlig du ? Vi kjenner deg ikke.

Den frem.: Jeg er bare en budbringer som forkynner denne store gleden til alle som vil høre.

Pedro : En budbringer som forkynner en glede ?

Marko : Er det ikke engler som gjør det ?

Den frem.: Jo, det er det.
(Den fremmede går.)

Pedro : Jammen _ _ _?

Marko : Hvor ble det av ham ?

Pedro : Han skulle nok videre og fortelle om den store gleden for Maria. La oss skynde oss til stallen.

Marko :   Og vi tar med noe ull som gave. Sønnen trenger sikkert nye klær.

Scene 6: Julaften på en gammel låve

Sigve :   (Kommer listende inn på scenen.)
Jeg lurer på om spøkelset under esken er her ennå. Bonden på garden sa at det eneste stedet det spøkte var inne i hodet mitt ! - Har dere hørt sånt tull ?
(Kikker rundt og utbryter overrasket:)
Nei, nå har jeg aldri ! Har ikke spøkelset gjort reint og pyntet til jul ? - Men da kan det jo i alle fall ikke være farlig. - Dette må jeg fortelle til bonden.
(Sigve løper ut og roper på bonden.)
Bondefar ! Bondefar ! Kom og se !

Rød :   (Gjesper) Oi ! Det er jo langt på dag !

Oransje :   Vi har forsovet oss ! Opp, opp alle sammen !

Gul :   Jippi ! - I dag er det julaften.

Grønn :   God jul !

Alle :   God jul alle sammen !

Blå :   Tenk om Sigve glemmer å sette ut julegrøt til oss ?

Brun :   Ja, husker dere julaften for 100 år siden ?
Da glemte gardsgutten julegrauten.

Indigo :   Eller husker dere den gangen vi fikk julegraut uten smørøye ?

Alle :   Ja, gjett om vi gjør !

Fiolett :   Gardsgutten spiste alt fettete sjøl.

Rød :   Det var litt løye og.

Oransje :   Han fikk så mye fett på baken at han buksa sprakk.

- Gul : Så gikk han med rompa bar hele vinteren.
- Grønn : Og den var ikke særlig fin !
- Blå : Vinteren ?
- Grønn : Nei, din tulling ! Rompa til gardsgutten !
- Brun : Men kom nå ! Vi må gjøre reint i stallen og i fjøset.
- Alle : Jepp, jepp !
(Synger på gjennomgangsmelodien : Nå skal det gjøres reint i stallen og i fjøset. Mel.: Tomtegubber)
- Sigve : (Kommer tilbake)
Skal si bonden min er streng ! Han ba meg slutte å spøke -
ellers spøkte det for jobben min _ !
Har dere hørt sånt tull ?
(Ser seg rundt igjen.)
Men - noen må det være som har pyntet og gjort reint her.
- Tenk om det er nissene ?
Ja, da fortjener de i alle fall et stort trau med graut.
(Setter trauret på gulvet.)
Det blir spennende å se om det er tomt i morgen.
(Sigve går ut igjen mens han nynner : På låven _ _)
- (Tommy kjenner den gode grautlukten og kommer fram.
Ser seg rundt og snuser i luften.)
Så godt det lukter, og så fint det er blitt her. Noen har
pyntet juletre og gjort reint.
(Han får øye på grautfatet.)
Nam, nam ! - Julegraut med smørøye i. Kan det være til
meg tro ?
(Smaker litt på fingeren.)
Den var god ! Kanskje jeg kan ta en hel skje ?
(Tar en hel skje og lager godlyder. Så spiser han opp all
grauten.)
(Akkurat da kommer nissene tilbake fra stallen og fjøset.)
- Rød : SE ! Gategutten spiser grauten vår !
- Oransje : Og jammen er han sulten.

- Gul : Ja, her blir det ikke mye igjen til oss !
- Grønn : Men pytt ! Hva gjør vel det ? Vi er jo usynlige nesten hele året, og usynlige trenger vel ikke graut hvert år ?
- Blå : Dessuten har vi spist de gode pepperkakene til Grønn.
Brun : Nå kan vi forresten gi ham gaven fra alle fargenissene på låven.
- Indigo : Ja, list deg fram Fiolett og sett den ved siden av ham.
- Fiolett : (Lister seg fram og setter en presang ved siden av gategutten.)
Vær så god, og god jul fra alle nissene på låven !
- Tommy : (Ser pakken og leser på lappen.)
Til gutten under esken.
(Ser seg forundret rundt.)
Det må være meg for jeg bor under en eske.
(Han pakker opp.)
En kongekrone ? Så fin ! - Den vil jeg ta på meg med en gang, for nå er jeg så mett og god at jeg føler meg rik som en konge.
(Setter kronen på hodet.)
(Akkurat da ringer klokkene julen inn og samtidig kommer de tre vise menn og gjeterne inn i stallen.)
- Baltazar : Se - dette må være gutten vi leter etter. Det står en stor stjerne over stallen og på hodet har han en krone.
- Melkior : Det var slik det sto i boken min, vi skulle finne ham blandt dyr.
- Kaspar : La oss gi ham gavene våre.
(Etter tur går de tre vise menn og gjeterne fram og kneler for Tommy mens de legger fra seg gavene.)